

בצלם - מרכז המידע הישראלי לזכויות האדם בשטחים (ע.ר.)
B'Tselem – The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories

2 ביוני 2009
ש.מ. 13252

לכבוד,
מר אהוד ברק, שר הביטחון, באמצעות פקס : 03-6976218
אלוף גד שמני, מפקד פיקוד מרכז, באמצעות פקס : 02-5305741
ניצב שלמה קעטבי, מפקד מחוז ש"י במשטרת ישראל, באמצעות פקס : 02-5424239

שלום רב,

הנדון : פינוי מאחזים והיערכות למעשי נקם מצד מתנחלים

אתמול, 1.6.09, בשעות הבוקר, מתנחלים תקפו פלסטינים בצפון הגדה המערבית והציתו שריפות באדמותיהם. על-פי דיווחים בתקשורת ועדויות שגבה בצלם, עשרות מתנחלים חסמו צירי תנועה ראשיים וחלקם יידו אבנים על מכוניות, זאת בעקבות שמועות על הכוונה לפנות מאחזים. כתוצאה מכך, נפצעו מספר פלסטינים. מצבו של אחד הפצועים, שנפגע בראשו, קשה.

ניסיון העבר מלמד כי אירוע זה, כמו אחרים לפניו, קשור למדיניות שהנהיגו חלק מהמתנחלים ואשר מכונה על ידם "תג מחיר". במסגרת מדיניות זו תוקפים מתנחלים פלסטינים בכפרים ובאדמות הסמוכים להתנחלות שנועדה לפניו, בסמוך למועד הפינוי, במהלכו ולאחריו.

מדיניות זו עולה בבירור מהצהרות חוזרות ונשנות של ראשי תנועות המתנחלים. כך למשל, ב-24.7.07, לאחר פינוי אוטובוס שהוצב במאחז עדי עד, צוטט ב"הארץ" ראש מטה המאבק ביצהר: "על המשטרה להבין שיהיה תג מחיר גבוה מאוד לכל אירוע מסוג זה" ובהמשך הסביר את הפגיעה בפלסטינים כ"גילוי של אזרחות טובה שנועד לסייע למשטרה ולאכוף את חוקי התכנון והבנייה גם באזור וגם על הפלשתינאים". בהמשך לאירוע זה צוטטו דבריה של דניאלה וייס, מראשי תנועת נאמני ארץ ישראל וראש עיריית קדומים לשעבר באתר ynet: "ברור שמבחינת הצעירים אם יפגעו במאחז תהיה תגובה במספר מוקדים ביהודה ושומרון וזה מה שקרה". ב-15.11.2008, בעקבות פינוי חוות פדרמן, צוטט רב ההתנחלות הר ברכה, אליעזר מלמד, באתר nrg, כדלקמן: "התברר שמדיניות תג מחיר יעילה ביותר, ומערכת הביטחון עושה הכול כדי לשוברה".

בשנים האחרונות תיעד בצלם מספר מקרים בהם פעלו מתנחלים בהתאם להצהרות אלה. מעשי האלימות נעשו לאחר פינוי התנחלויות או לאחר שהרשויות הרסו בהן מבנים, וכללו ירי, תקיפות פיזיות, פלישות לאדמות ולכפרים פלסטינים, הצתת שדות, עקירת מטעים ופגיעה ברכוש.

להלן כמה דוגמאות מהשנה החולפת :

1. ב-24.7.08, לאחר פינוי אוטובוס שהוצב במאחז עדי עד, מתנחלים תקפו פלסטינים באזור יצהר וגרמו נזקים למטעים ולרכוש. במהלך השבוע שלאחר הפינוי תעד בצלם מעשי אלימות נוספים, כולל אירוע שבו מתנחלים תקפו רועים והציתו בית בכפר בורין ואירוע בו מתנחל יידה אבן על מכונית שנסעה בכביש 60 סמוך ליצהר ופצע קשה את ובתה.

2. ב-18.9.08, לאחר פינוי קרוואן במאחז יד יאיר, התרחשו כמה אירועים בהם מתנחלים תקפו פלסטינים ברחבי הגדה המערבית. על-פי דיווחים בעיתון "הארץ", בתגובה לפינוי מתנחלים יידו אבנים על מכוניות פלסטיניות בצומת שילה, הציתו מטעי זיתים באזור ההתנחלות יצהר וניסו לחסום כביש באזור חברון. בנוסף, תעד בצלם באותו היום אירוע במהלכו כעשרים מתנחלים רעולי פנים תקפו חקלאים וגרמו נזקים כבדים לחווה שבבעלותם, בסמוך למאחז.

3. בחודשים אוקטובר ונובמבר 2008, במהלך פינוי חוות פדרמן בחברון, מתנחלים פרצו את הגדר המקיפה את השטח הביטחוני המיוחד של ההתנחלות גבעת החרסינה, בתוכו הוקם המאחז, ותקפו מספר פעמים את תושבי הבתים הסמוכים ואת רכושם. התקיפות כללו ידוי אבנים, הצתה וניסיון לפרוץ לאחד הבתים השכנים.

בכמה אירועים שכללו פשיטות אלימות של מתנחלים על כפרים פלסטיניים סמוכים, העלה תחקיר של בצלם כי כוחות הביטחון התערבו רק בשלבים מאוחרים יחסית, בדרך כלל רק לאחר שפלסטינים החלו ליידות אבנים על תוקפיהם. במקרים אלה, נכנסו כוחות הביטחון לכפר ותקפו את הפלסטינים באמצעים לפיזור הפגנות וברי, במקום להגן על הפלסטינים שהותקפו ולעצור את המתנחלים התוקפים או להרחיקם. כתוצאה מכך, נפגעו בעבר תושבים פלסטינים ונגרמו נזקים כבדים נוספים לרכושם.

להלן שתי דוגמאות מהשנה החולפת:

1. ב-19.6.08, לאחר שהמשטרה הרסה שני מבנים במאחז חוות שקד הסמוך ליצהר, פשטו עשרות מתנחלים ופעילי ימין על הכפר הסמוך בורין, יידו אבנים על תושביו והציתו שטחים חקלאיים נרחבים. מעדויות שגבה בצלם עולה כי החיילים שהתייצבו בין התוקפים לבין תושבי הכפר ירו רימוני גז לתוך הכפר ולא נקטו באמצעים דומים נגד התוקפים, שנשארו במקומם והמשיכו בתקיפה במשך כמה שעות.

2. לקראת פינוי בית א-רג'בי בחברון, המכונה "בית המריבה", ובמהלך הפינוי עצמו, תעד בצלם מספר רב של מקרים בהם מתנחלים תקפו פלסטינים ורכושם באזור ההתנחלות. בכמה מהמקרים כוחות הביטחון אבטחו את התוקפים או עמדו בקרבת מקום מבלי לעשות דבר להפסקת התקיפות. החמור שבמקרים היה אירוע מה-4.12.08 שבו לא מנעו כוחות הביטחון כניסה של עשרות מתנחלים לשכונה פלסטינית בוואדי הסמוך לבית א-רג'בי, ואיפשרו להם לתקוף את תושבי השכונה. במהלך אירוע זה ירו ארבעה מתושבי קריית ארבע על בני משפחה המתגוררת במקום ופצעו שניים מהם.

אירועים אלה, כמו האירוע שהתרחש אתמול, הם חלק מדפוס החוזר על עצמו ולכן ברור שניתן היה לצפותם ולהיערך מראש על מנת למנוע את הפגיעה בפלסטינים. גם אם האירוע לא מנע מלכתחילה, חלה על כוחות הביטחון החובה להפסיקו בהקדם באמצעות הרחקת התוקפים. מאחר שלא נעשה כך בעבר, נגרמו נזקים של ממש בגוף וברכוש.

על ישראל, ככוח הכובש בגדה המערבית, מוטלת החובה לשמור על הסדר הציבורי ועל ביטחונם של התושבים הפלסטינים. חובה זו מעוגנת אף במשפט ההומניטארי הבינלאומי, ורי' בעניין זה תקנה 43 לתקנות האג' וסעי' 27 לאמנת ג'נבה הרביעית. בהתבסס על כללים אלה, קבע בית המשפט העליון במפורש כי "ההגנה על ביטחונם וקניינם של התושבים המקומיים היא מהחובות הבסיסיות ביותר המוטלות על המפקד הצבאי בשטח". בפסק הדין, שעסק בחובתם של כוחות הביטחון לאפשר התנהלות סדירה של מסיק הזיתים, פירטו השופטים את העקרונות לפיהם חייבים כוחות הביטחון לפעול. בין השאר, עליהם "ליתן הנחיות ברורות וחד-משמעיות לכוחות הפועלים בשטח" וכן "להקצות כוחות על מנת להגן על קניינם של התושבים הפלסטינים" (רי' בג"ץ 9593/04, מוראר ואחי' נ. מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון ואחי', פסקה 33).

דברים אלה אינם חדשים. בצלם, כמו גם ארגונים אחרים, כבר פנה בעבר לרשויות השונות בדרישה להיערך מראש לקראת מעשי אלימות צפויים של מתנחלים נגד פלסטינים. כך היה, למשל, בפניה לשר הביטחון וליועץ המשפטי לממשלה לפני יישום תכנית ההתנתקות באוגוסט 2005.

אני פונה אליכם על-מנת שתוודאו שהצבא והמשטרה ייערכו כראוי לקראת אירועי האלימות הצפויים כדי למנוע פגיעה בגופם וברכושם של תושבי הגדה. בפרט יש להיערך למנוע כניסה של אזרחים ישראלים לכפרים הפלסטיניים ולאדמותיהם של הפלסטינים ולהגן על צירי תנועה ראשיים. במקרים

בהם יצליחו מתנחלים לפלוש לאדמות ולכפרים, חרף היערכות מוקדמת של כוחות הביטחון, יש להנחות את הכוחות בשטח להרחיקם באופן מיידי. בהתאם לנסיבות, יש לעצור ולמצות עמם את הדין. נוסף לכך, יש לאפשר חופש תנועה ופעולה לשירותי הכיבוי וההצלה הפלסטיניים, ואם תנועתם נמנעת, על מכבי האש ומגן דוד אדום לפעול לפינוי פצועים ולכיבוי שריפות.

בשל דחיפות העניין, ומאחר שמדובר בחיי אדם, אודה על התייחסותכם לדברים אלה בהקדם האפשרי.

בכבוד רב,

ג'סיקה מונטל

מנכ"ל בצלם